

NASZE WARTOŚCI LEŚNA WARSZTATOWNIA “KOŁO OGNIĄ”

Fundacja Edukacji Demokratycznej “Dmuchawiec”

Łódź, 2021

Czym chcemy się kierować w naszej codzienności? Na czym chcemy oprzeć swoją pracę?

przyroda, relacje, granice, samodzielność, radość

PRZYRODA

Wierzmy, że przebywanie w bliskości z naturą niesie ze sobą wiele pozytywnych skutków dla rozwoju dziecka.

Rozładowuje stres, wspomaga koncentrację, pozwala zatrzymać się w zgiełku dnia codziennego i pozwolić sobie na świadomą obecność z sobą samym i otoczeniem. Doświadczenie przyrody wyostreza zmysły, wzmacnia organizm dziecka, pozwala mu na rozwijanie samodzielności i kreatywności. Znacząco sprzyja rozwojowi fizycznemu umożliwiając swobodną aktywność ruchową w urozmaiconym i zmiennym w czasie otoczeniu.

Przestrzeń lasu stale stawia przed dzieckiem wyzwania, dostarcza interesujących zjawisk - zachęcając je do rozwijania swoich pasji, czy podążania za swoją ciekawością poznawczą. Naturalne otoczenie sprzyja także tworzeniu satysfakcjonujących relacji społecznych - ucząc współpracy i wzajemnego zaufania, które budują się w obliczu naturalnych wyzwań stawianych przez przyrodę.

Las to też przede wszystkim źródło radości płynącej z przygody doświadczania świata na własnej skórze - błota, upadków, zadrapań, zapachów, zmiennych temperatur. Przyroda jako “tutorka” w naszej warsztatowni, buduje w dzieciach poczucie wiary we własne możliwości i kompetencje.

- **Ekologia** - stajemy się częścią lasu, a on częścią nas. W naturalny sposób będziemy na siebie wzajemnie wpływać.
- **Dbanie o naturę** - wychodzimy z założenia, że aby budować postawę proekologiczną w dzieciach, musimy przede wszystkim umożliwić im jej bliższe poznanie i zrozumienie. Działając w myśl hasła “Poznaj, pokochaj, dbaj”
 - W swoich wyborach staramy się kierować postawą proekologiczną - jednak realizujemy ją w naszych granicach sanitarnych, logistycznych i finansowych
 - Segregujemy śmieci, kompostujemy resztki
 - Dbamy o przestrzeń na naszej bazie i dookoła nas, budując poczucie empatii dla otaczającego nas świata przyrody
 - Korzystamy z cateringu, który oferuje dietę wegańską i wegetariańską
 - Staramy się nie kupować nowych rzeczy, dając przedmiotom drugie życie
- **Ograniczamy ilość zabawek**
 - dzieci do warsztatowni nie przynoszą swoich zabawek (chyba, że w wyjątkowych sytuacjach, po konsultacji z tutorem)
 - minimalizujemy ilość sklepowych zabawek/gier planszowych w bazie
- Budujemy relację ze **społecznością lokalną** (sąsiadami)
- **Uważność** - Skupiamy się na rozwijaniu w dzieciach uważności, mając na uwadze ich rozwój duchowy

- Dbamy o **rozwój fizyczny** dzieci umożliwiając im korzystanie z różnorodnego terenu bazy, nie posiadamy jednak boiska, czy specjalistycznego sprzętu sportowego
- W warsztatach **nie jemy słodczy**, ani produktów zawierających cukier (słodzone napoje, jogurty itp.)
- Spędzamy **czas na świeżym powietrzu** w różnorodnych warunkach pogodowych. Brudzimy się, mokniemy na deszczu, liżemy śnieg, łapiemy kleszcze, drapiemy ukąszenia komarów, przewracamy się i wpadamy w jeżyny. Siniaki, zadrapania, stłuczenia, brud, mokre skarpetki i ukąszenia owadów będą nieodłączną częścią naszej codzienności (oprócz mokrych skarpetek - ich da się uniknąć przy odpowiednim obuwiu ;))
 - Prosimy wszystkie osoby będące częścią warsztatu "Koło ognia" o ubiór adekwatny do pogody
- **Edukacja nie będzie na pierwszym miejscu** - Swobodne doświadczanie przyrody może okazać się dla nas niejednokrotnie ważniejsze niż zajęcia edukacyjne - oznacza to, że kosztem "godzin lekcyjnych" możemy zostać dłużej obserwując życie na martwym pniu, czy zjeżdżając z błotnej góry - nie zawsze będziemy w stanie dany materiał edukacyjny nadrobić w czasie zajęć
- W ramach granic **bezpieczeństwa** - jedzenie roślin znalezionych w lesie odbywa się jedynie pod nadzorem dorosłego
- **Zwierzęta** -W przyszłości, planujemy adoptować na naszą bazę zwierzęta (np. kozę, kury, itp.), ucząc dzieci odpowiedzialności i opieki nad nimi
- **Rytm** -Staramy się żyć zgodnie z rytmem natury - sadzimy warzywa, pielęgnujemy ogród, zbieramy je, by je zjadać i wekować, zjadamy przetwory zimą itp.

RELACJE

Wychodzimy z założenia, że **edukacja jest relacją**. W "Kole ognia" bardzo ważna jest rodzinna atmosfera, szczerść i bliskość. Chcemy, żeby członkowie społeczności czuli się tu dobrze - każdy może być tutaj sobą. Pragniemy stworzyć miejsce oparte na wzajemnym szacunku i podmiotowości członków społeczności. Tworzymy społeczność - wioskę, na którą składają się dzieci, tutorzy i rodzice. Wszyscy mówimy do siebie po imieniu. Wszyscy jesteście tu mile widziani. Zakładamy, że głównymi kreatorami przestrzeni i rzeczywistości warsztatu są dzieci i tutorzy. Rodziców zapraszamy do angażowania się w życie warsztatu, dzielenia się swoimi pasjami, przebywania w naszej przestrzeni, mamy jednak już zbudowany fundament wartości, na których chcemy oprzeć nasze miejsce i nie podlega on przebudowie :)

- **Wioska** - Dbamy o wspólnotę organizując zebrania, kręgi - w czasie, których każdy może opowiedzieć jak się czuje, czy podzielić się swoimi przeżyciami i przemyśleniami. Organizujemy wspólne obrzędy - ogniska, śpiew, wspólny posiłek przy stole, świętowanie naszych urodzin, czy ważnych chwil w życiach dzieci.
- **Wspólnota pasji** - Tworzymy miejsce, w którym możesz się realizować, pokazać innym co potrafisz, wymieniać się zainteresowaniami. Rodzice, dzieci, tutorzy, czy przyjaciele Dmuchawca, mogą prowadzić warsztaty w dowolnej tematyce dla grupy. Uczymy się od siebie wzajemnie.
- **Szacunek** - do siebie wzajemnie i do siebie samego
- **Szczerść i zaufanie** - jeśli jakiś członek społeczności, czuje że jego potrzeby nie są zaspokajane - oczekujemy, że poinformuje nas, tutorów, o tym fakcie i poprosi o wsparcie. Mówimy o swoich potrzebach i oczekiwaniach.

- **Hierarchia** - Jesteśmy wspólnotą, wioską, w która działa w oparciu o hierarchię: zarząd fundacji - tutorzy - wspólnota rodziców i dzieci. Ważne decyzje dotyczące funkcjonowania warsztatowni podejmuje zarząd Fundacji “Dmuchawiec” (ze wsparciem tutorów), starając się usłyszeć potrzeby członków społeczności, nie gwarantując jednak ich spełnienia.
- **Empatia** - chcemy uwrażliwiać dzieci na potrzeby otoczenia, pomóc im zauważać, gdzie ich pomoc może być potrzebna. Chcemy wspierać w nich postawę życzliwości, czynności.
- **Asertywność** - Pomagamy dzieciom rozpoznawać i nazywać przeżywane emocje, precyzować swoje potrzeby i oczekiwania. Szanujemy ich autonomię i podejmowane decyzje, ich “nie”. Zależy nam, by uczyły się bronięcia własnych granic i podejmowania decyzji w zgodzie ze sobą.
- **Konflikt** - przyjmujemy, że nieodłączną częścią budowania relacji są także sytuacje trudne i konfliktowe. Jako tutorzy pozwalamy dzieciom doświadczyć nieporozumienia, możemy pomóc im rozwiązać konflikt, jeśli o to poproszą - nie stajemy wtedy jednak w roli sądu orzekającego o winie. Pomagamy dzieciom, pełniąc rolę mediatora, pokazując im narzędzia służące do rozwiązywania konfliktów (opieramy się na narzędziach NVC).
- **Kultura osobista** Ważne jest dla nas, by dzieci z szacunkiem i empatią odnosiły się do drugiego człowieka - jeżeli dziecko krzyknie na tutora “wody!”, ten poprosi go o inne sformułowanie prośby.
- **Rodzic i tutor** to partnerzy - w sytuacjach trudnych, wspólnie szukamy rozwiązań

GRANICE

Chcemy budować naszą warsztatownię w ramach granic i reguł wynikających z wartości i potrzeb członków naszej społeczności. Nie pojmujemy jednak “granic” jako systemu zakazów i nakazów. Pragniemy uczyć siebie i dzieci jak rozpoznawać swoje potrzeby i emocje i pozostając w zgodzie z nimi - wyrażać swoją zgodę lub mówić “nie”. Szanujemy wzajemnie swoje granice, starając się odróżniać potrzeby od zachcianek (w zgodzie z myślą pedagogiczną J. Juula). Respektujemy granice dzieci, tutorów, rodziców, swoje własne.

Uznajemy, że “Koło ognia” prowadzą tutorzy, bez których nasze miejsce, by nie istniało. W związku z tym niezwykle ważne jest dla nas, by tutorzy czuli się zmotywowani do swojej pracy. Do tego niezbędne jest poczucie bezpieczeństwa tutora - dlatego uznajemy je za nadrzędne kryterium/wartość, do którego tutor może odwołać się w czasie aktywności dzieci. Oznacza to, że dajemy dzieciom wolność wyboru i działania w granicach bezpieczeństwa, które w zależności od sytuacji stawia tutor.

- **Bez czapeczki?** W ramach wolności dzieci, umożliwiając im samodzielne doświadczanie siebie - nie będziemy ich zmuszać do zakładania ubrań, których nie chcą założyć (czapek, szalików, butów itp.) - możemy rozmawiać o granicach rodzica/dziecka/ tutora i ustalić wspólnie rozwiązanie. Jednak domyślnie - jeśli dziecko zdecyduje definitywnie, że chce biegać na boso lub zimą wędrować bez czapki - wyrażamy na to zgodę :)
- **Bezpieczeństwo** - Jeśli tutor uzna, że decyzja dziecka dotycząca ubioru/aktywności zagraża jego bezpieczeństwu, może nie wyrazić na nią zgody (np. brak nakrycia głowy przy skrajnym upale). Jeśli dziecko nie będzie w stanie respektować granic w zakresie bezpieczeństwa - nie powinno być członkiem społeczności leśnej warsztatowni.
- **Księga zasad** - stworzymy księgę, w której spisujemy zasady przyjęte przez społeczność leśną (poprzez głosowanie). Każde dziecko i tutor może zaproponować swoją zasadę na forum.

Zasady nie są dane raz na zawsze. W księdze zaistnieją podstawowe zasady ustalone przez tutorów, wynikające z wartości miejsca

- **Własne granice** - Szanujemy siebie i swój czas prywatny - tutorzy zajmują się sprawami zawodowymi w godzinach pracy i komunikują z rodzicami i dziećmi przez ustalone kanały informacyjne.
- **Przestrzeń osobista** - Nie naruszamy przestrzeni osobistej dziecka bez jego zgody (przytulanie, całowanie, łaskotki itp.).
- **Przemoc?** Nie zgadzamy się na przemoc fizyczną i psychiczną - jednak rozumiemy i dopuszczamy, że czasami przemoc fizyczna jest ostatnią dostępną strategią do bronięcia swoich granic w sytuacji dużego zagrożenia.
- **Wyznanie** - Leśna warsztatownia Dmuchawca jest miejscem neutralnym wyznaniowo, w którym każdy jest mile widziany. Uczymy się o różnych religiach, opowiadamy sobie z wypiekami na twarzy mity greckie i przypowieści biblijne, inscenizujemy je, poznajemy święta obchodzone w różnych religiach i czerpiemy z ich tradycji

SAMODZIELNOŚĆ

Wierzmy, że dzieci są ludźmi kompetentnymi, zdolnymi do samodzielności. Samodzielność i samostanowienie buduje poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości. Pozwala lepiej poznać siebie samego i na tej podstawie odnajdywać się w świecie. Zależy nam, by dzieci uczyły się podejmować decyzje i brać za nie odpowiedzialność (np. jeżeli decydujesz, że nie idziesz na zajęcia dodatkowe – nie masz możliwości zmiany decyzji w trakcie trwania zajęć). Dzieci mają możliwość podejmowania decyzji w ramach zasad panujących w warsztatowni, granic tutorów i innych dzieci (uznajemy, że “Twoja wolność kończy się tam, gdzie zaczyna się moja”).

W leśnej warsztatowni dzieci bawią się bez nadzoru dorosłych, nie są stale obserwowane. Mogą poruszać się swobodnie po terenie bazy, w ramach ogrodzenia. Mają przestrzeń na tworzenie własnych projektów, budowanie baz, organizowanie zabaw, czy po prostu schowanie się w krzakach przed światem :)

Staramy się wspierać dzieci w samodzielności, w zgodzie z myślą M. Montessori “Pomagamy zrobić to samemu”.

- **Odkrywanie świata** - Staramy się nie podawać dzieciom gotowych odpowiedzi. Zostawiamy przestrzeń na samodzielne zdobywanie wiedzy - nie zagadujemy go informacjami, dajemy doświadczyć, samemu zbudować dane pojęcie, wiedzę. Pytamy dzieci o ich zdanie i opinie na różne tematy (“Jak myślisz? Co o tym sądzisz?”)
- **Samoobsługa** - Nie wyręczamy dzieci w ubieraniu się. Uczymy się, jak wiązać buty, myć naczynia, nakrywać do stołu, szyć, prać, gotować proste potrawy. Uważamy, że dzieci mogą i powinny wziąć odpowiedzialność za przygotowanie swoich przyborów szkolnych (zeszyt, długopis, przekąski).
- **Narzędzia** - Dzieci będą mogły korzystać z narzędzi takich jak młotki, noże, siekiery, piły, wiertarki, szlifierki, zapalki - w zależności od posiadanych umiejętności samodzielnie lub w towarzystwie dorosłego.
- **Wyzwania** - Zachęcamy dzieci do podejmowania wyzwań - wspieramy je, by nie poddawały się od razu, motywujemy do osiągnięcia ich zamierzonego celu (np. przy pracach technicznych). Dzieci mogą prowadzić zebrania, imprezy, czy zajęcia, w tematach które je fascynują. Nauczyciel tworzy okazje edukacyjne na poziomie dziecka (konceptcja strefy najbliższego rozwoju L. Wygotskiego).
- **Uczenie się** - Pragniemy wyposażyć dzieci także w kompetencje samodzielnego zdobywania wiedzy i uczenia się (np. robienie notatek, poszukiwanie informacji w książkach, internecie).

- **Praca projektami** - Zajmujemy się tematami, które są bliskie i interesujące dla dzieci. Pomagamy dzieciom planować swoją pracę, współpracować w grupie, oceniać swoje postępy
- **Konflikty** - Pozostawiamy dzieciom przestrzeń do samodzielnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Zachęcamy je do szukania pomocy najpierw wśród rówieśników, a dopiero później u dorosłych.
- **Mówimy** - do dzieci normalnym tonem :) nie używamy zdrobnień, czy przesadnych uproszczeń językowych.

RADOŚĆ

Radość jest podstawową wartością miejsca, które chcemy stworzyć, sposobem naszej pracy. Żartujemy, śmiejemy się, wygłupiamy. Bawimy się wspólnie i bardzo doceniamy zabawę swobodną dzieci, której nie może zabraknąć w naszym miejscu.

Radość jest motorem napędowym do uczenia się - wyzwala ciekawość, pozwala lepiej przyswajając pozyskiwane informacje i doświadczenia. Staramy się, by każdy w społeczności czuł się dobrze i cieszył się na myśl o przyjeździe do leśnej bazy :)!

- **Celebruujemy** wspólnie spędzany czas - kręgi, posiłki, ogniska, urodziny, ważne wydarzenia w życiu społeczności. Śpiewamy przy ogniu z instrumentami.
- **Twórczość** - Zachęcamy dzieci do ekspresji twórczej - do malowania, tańca, teatru, śpiewu.
- **Zachwyty** nad światem, który nas otacza i jego małymi cudami, jak krople rosy o poranku.
- Wszystkie **emocje** w "Kole ognia" są mile widziane i są w porządku - mogą być przyjemne lub nieprzyjemne, na wszystkie jest miejsce. Dajemy wybrzmieć wszystkim emocjom, wspierając dzieci w ich przeżywaniu i zachęcając je do szukania własnych strategii do opieki nad swoimi emocjami. W byciu razem jesteśmy **szczerzy** - płaczemy, krzyczymy i śmiejemy się w głos, staramy się nazywać uczucia, które nam towarzyszą, nie blokujemy emocji dzieci.
- **Równość** - Każde dziecko ma prawo do radości i zabawy - niezależnie od wieku, płci, wyglądu, czy stanu zdrowia.
- **Dobrowolność** - jest ona dla nas bardzo ważna- każdy członek społeczności świadomie zdecydował się do niej dołączyć, na znanych sobie zasadach. Jeśli nie zgadza się z naszymi wartościami lub nie czuje się tu dobrze - może z niej zrezygnować.
- **Pozytywność** - Ucząc się, nie skupiamy się na błędach dzieci, a na ich mocnych stronach i sukcesach. Nie mamy ocen, chmurek i słoneczek za zachowanie, nie kreślimy uwag w dziecięcych zeszytach. Nauczyciele pomagają dostrzec dzieciom czynione przez nie postępy, motywując je w ten sposób do dalszego rozwoju.

opracowała Anna Topolska